

**Epistola Consolatoria, ad reverendos et gravissimos
Theologos, D. Iacobum Andreae: et d. Lucam Osiandrum. : De
Palatinatus electoralis Administratione, & instituta in Ecclesiis
& scholis emendatione; de qua in postremis suis scriptis cum
magna perturbatione queruntur.**

<https://hdl.handle.net/1874/423579>

ger

4

Epistola Consolatoria,
A D R E V E R E N -
D O S E T G R A V I S S I -
 mos Theologos,

D. *Jacobum Andream*:

ET

D. *Lucam Osiandrum*.

DE PALATINATVS ELECTORA-
 lis Administratione, & instituta in Ecclesiis &
 scholis emendatione; de qua in postremis suis scriptis
 cum magna perturbatione queruntur.

Scripta à Ministris orthodoxis Eccle-
 siæ Heidelbergensis.

Typis Matthaei Harnisch

ANNO

clō. 15. LXXXIII.

AD LECTOREM CHRIS-
tianum admonitio ex D. Augustino.
Homil. 50.

PRÆPOSITORVM mali mores non
imitandi sunt, nec à pietate deterrere de-
bent: ut si quis viator remeare vellet, & in-
termittere iter: quia statua Mercuriales do-
centes viam non ambulant. Imitandi sunt
potius ij comites itineris, qui & iter
bene monstrant, & in via
perseuerant.

EPISTOLA CON- SOLATORIA.

EST in postremis vestris scriptis, Re-
uerēdi viri, omnes irarum habenas ef-
fudisse videmini: dū nullis ordinibus,
non Theologis, nō Iuriscultis, non
Medicis, non alijs Politicis viris, imō
ne mortuis quidem parcitis: (quo no-

mine varia & graua iudicia sibi subeunda præuidit, &
in epistolæ dedicatoriæ limine prædixit Dominus

Doctor Iacobus) verè tamen testari possumus, scripta

illa vestra in nobis non iram, sed commiserationem

excitasse, quæ nos ad aliquod solamen grauissimæ ve-

stræ perturbationi quærendum, & vobis, antequam

morbis aut dolor inualescat, quamprimum imperti-

endum, impulit. Sicut enim abundant perpeffiones

Christi in nobis: sic per Christum abundat etiam con-

solatio nostra; ita vt alios quoque consolari possimus:

si modò consolationem admittant, nec infano dolori

nimis indulgeant. Non est autē, vt necessarium ægritu-

dinis vestræ solatium idcò respuatis, quòd vobis fortas-

se inuisum est nomen nostrum, D. Osiandro nomina-

tim, qui sibi iam cum funesto illo Haman, iam cum ca-

nibus, vt scriptum eius postremum statim ab initio te-

statum, rem esse putat, quotiescunque nostra legit. Has

enim tetras cogitationes Melancholiæ morbus, & ani-

mi perturbationes suggerunt: Veniat igitur vobis in

mentem potius verissimum illud Comici dictum: Abs

quouis homine, cum est opus, beneficium accipere gaudeas:

*D. Iacobus
& D. Lu-
cas commi-
seratione
digni.*

*An D. Iaco-
bus & D.
Lucas de-
beant re-
spicere con-
solationes
Palatina-
rum Mini-
strorum.*

& eos magis fidos vobis, magis sinceros esse statuite, qui fideliter monent, salubriter consolantur, & vtiliter docent, quàm qui adulatoriè palpant, seruiliter blandiuntur, & pasquillis, alijsq; anilibus fabulis Heidelbergæ ad vos missis, dolorem vestrum lenire studêt. Morbus certè grauis vos exercet, & perturbatio tanta, quantam vix sensistis vnquam, ne dum quidem, cum Hispani patriam, Iesuitæ Ecclesiam vexarunt, & quæ te procul dubio, clarissime D. Iacobe nihil minus aliàs quàm solitariæ vitæ assuetum, in monasterium Bebenhusianum per hanc æstatē expulit, vbi præ animi moerore, & tanquam in ecstasi positus, tres te solus videres, tres Electoralis Palatinatus contutores imaginariè credis: Infanda, inexpiabilia, inaudita in Imperio, fieri vociferaris: omnes ferè Principum consiliarios in suspicionem & odium vocas: tres illustrissimos Germaniæ Principes, quibus tuâ (vt typographo ponere placuit) CONFVTIONEM inscripsisti, inertix tacitè accusas, quòd officij, & vocationis immemores, seria tantæ indignitatis (vt loqueris) consideratione non excitentur, & de rationibus præcauendorum tantorum malorum non cogitent. Quæ est igitur cura, quæ vos tantoperè coquit, & versat sub pectore fixa: vosq; in grauisimum Melancholiæ morbum præcipitasse videtur? Est enim sanitatis initium agnoscere morbum: & ab hac causarum indagatione, adhibentes remedia & solamina, initium facere oportet.

*Tres causa
perturbationis
D. Iacobi, & D.
Luca,*

Tres omnino apparentes & expressæ causæ infandi vestri doloris in vestris illis lamentabilibus scriptis reperiuntur: Prima, quòd Palatinatum Electoralem, quem hoc septennio sub iugum vestrum Vbiquitarium miseratis, & cuius perpetuam administrationem vobis despon-

despondebatis, vos pro suis metropolitanis Episcopis non amplius agnoscere animaduertitis. Altera, quòd mutationes crebras in Palatinatu conspici, & quæ à vobis fabricata & structa fuerat, deformari lamentamini. Tertia, quòd plerosque sapientes viros, Theologos, Iuriscōsultos, Medicos, Philosophos, ipsos vestrarum scholarū discipulos & alumnos, quibus ex vestro præscripto rationem omnem abicere non libet, à vobis ad consensum orthodoxum quotidie deficere videtis. De his tribus si respondebimus, Et hos scrupulos, qui vos vehementer premunt, exemerimus: magna proculdubio ægritudinis vestræ parte releuabimini.

Angit igitur vos primùm, quòd illustrissimus ac fortissimus Princeps Dux IOHANNES CASIMIRVS Comes Palatinus ad Rhenum, nepotis Principis tutor & Electoralis Palatinatus Administrator, vobiscum imperium non diuidit, & Ecclesiastica vestra iurisdictione in Palatinatu excidistis, quod quo magis præter spem vobis euenit, eò cruciat magis, & tantum bolum è faucibus vobis eripi tam indignè fertis, vt totum Imperium, si possetis, nominatim tres illustrissimos ac potētissimos Imperij Principes, imò ipsum Acheronta contra nos concitare, vobis proponatis. Nam si vna Helena Troianis exitio fuit, cur duo clarissimi, audacissimi, & grauissimi Theologi, Palatinatui non sint graues futuri, & causa exitij? Quemadmodum igitur olim cum spes capiendæ Troiæ non esset, nisi prius sublato Palladio, Vlysses, & Diomedes per vrbis cloacas ascenderunt, vt fatale illud Mineruæ simulacrum auferrent: Sic vos, D. Iacobe, & D. Luca, per omnes conuictorum, maledictorum, disteriorum è medijs triuicij petitorum cloacas penetratis, vt nostris Ecclesijs, or-

*Consolatio
contra pri-
mam per-
turbationem.*

*Iacobi An-
drea & O-
sianri cū
Vlyse &
Diomede
compara-
tio.*

thodoxæ & Christianæ doctrinæ laudem eripiatis, qua destituti omnium hominū malevolentia expositi sumus. Verū sunt hæc nostro iudicio ingētis luctus vestri inania solatia, Primū enim iam sæpe experti estis, pessimum esse custodem diuturnitatis metum, & quæ vi minis (præsertim in causa Religionis) geruntur, parū firmo fundamento niti. Huc accedit, quòd sapientissimi & consideratissimi qui que semper fenserunt, non in eiusdem potestate esse initium & exitum bellorum (quæ vos affectare videmini,) & sæpe in bellis non tam inimicis, quàm amicis fieri iniuriam: nisi vobis Theologis grauiissimis versus ille fortassis allubescit, quem Cicero pro Deiotaro immanem appellat: *Percant amici, dum vnà inimici intercidant.*

Cæterū cur quæso in gratiam Præpositi vnus aut alterius, qui nouum primatum affectant, totum commoueretur Imperium, quod Archiepiscopū Electorē electum & confirmatum tueri hæcenus aut noluit aut non potuit? Neq; est illa demerendorū, & ad obsequia vestra flectendorum Politicorum ratio, quòd subinde illos pungitis, eorum autoritatem extenuatis, fidem eleuatis, & aculeatis dictis & dictarijs perstringitis: quod vobiscum strenuè fecit Vvigandus Episcopus in præfatione suæ farraginis ad serenissimum regē Danicū. ¹⁰²
Præterea quis vester est sensus? quæ cogitatio? quòd in brachio carnis, in syncretismis vestris, in cumulatis calumnijs præsidium quæritis? vt iurisdictionis vestræ pomœria dilatetis? An vobis quæso excidit illud Salomonis Prouerb. 16. *Vir peruersus occasiones contentionis inijcit: & delator sæpe inter magnates disidia concitat.* Item illa redargutio apud Iesaiam, eorū, qui mendacium ponūt ¹⁰³
spem suam, & in eo se occultant: vel illud Cypriani lib. 3. Epist.

Epist. *Hac est verè dementia, nõ cogitare, nec scire, quòd mē-
 dacia non diu fallunt: noctem tam diu esse, dñ illucescat dies.*
 Hæc quæsumus, recta via apud vos, reputate, & inanib.
 solatijs animos vestros mulcere desinite: ac potius illi
 vestro dolori de amissa in Palatinatu iurisdictione ma-
 lagma istud admouete: vt scilicet cogitetis, rerum
 omnium esse vicissitudinem, & sicut Danielis 4. legi-
 mus, *decreto vigilum fieri hac, & Altissimum dare regna &
 imperia, quibus vult, & HUMILEM inter homines consti-
 tuere, cum lubet, super Principatus.* Nec ignotum est
 vobis vnde quaque doctissimis viris illud Senecæ: *Nec
 regna nec tēdæ socium ferunt: præsertim cum nec diui-
 næ nec humanæ leges, nec iura & consuetudines Im-
 perij metropolitanam illam in Palatinatum iurisdic-
 tionem vobis adiudicent.* Et certè, clarissimi viri, si
 vos recolligetis non nihil, & rem penitius cum animis
 vestris perpendetis, magna molestia vos liberatos vi-
 debitis, quòd vos homines plus satis domi, & in ipsa
 Græcia cum patriarcha Constantinopolitano occu-
 pati rerum nostrarum procuratione liberati estis. Nã,
 qui multa in se suscipit, magnam rationem redditurus
 est, vt prætermittamus, quòd in multis rebus simul ad-
 ministrandis multum peccari solet: quemadmodum
 & vobis notissimum est tritum illud dictum *QUI V-
 BI QVÆ sunt, nusquam sunt.* Recreat igitur vos An-
 tiochi regis Asiæ exemplum, qui priuatus parte re-
 gni, benignè sibi à populo Romano factum esse di-
 xit, quòd nimis magna procuratione liberatus, modicis re-
 gni terminis vteretur. Meministis etiam ambiguam
 fuisse, & non solidam vestram metropolitanam in
 Palatinatu administrationem, quam iam Marbachi-
 us ille senex, iam eius asseclæ, iam aulici concio-
 natores

*Qualis con-
tutela D.
Iacobo, &
D. Luca
conceda-
tur.*

*D. Iacobi
cogitatio-
nes de Mo-
narchia
Ecclesiasti-
ca.*

natores sibi vendicabant. Ne tamen vobis negotiosis viris desit, quod agatis & tutemini, nã vos illusterrimus Princeps IOHANNES CASIMIRVS facillè patietur esse contutores pacis & concordie publicæ contutores veritatis Euangelicæ, contutores caritatis Christianæ, quas nisi in posterum melius, quam hactenus, tutabimini, & tuebimini, breui planè amittetis, & indignos vos omni tutela ostenderis. Meminerunt quidem nostrum aliquot, te, clarissime D. Iacobe, cum aliquando in conuiuio paulò hilarior esses, & secretiores tuas cogitationes recluderes, demonstrare conatum, Ecclesiarum tranquillum statum tueri difficile esse, nisi ad aliquè tanquam summum Administratorem & Pontificem rerum summa deferatur: qualem Pontificem scis nos Christianos Euangelicos Christum solum agnoscere: quò magis mirabantur nonnulli, te capitis subalterni titulum & honorem, quem Pontifici Romano merito abrogamus, in Ecclesias Euangelicas inuehere velite: præsertim cum Aristotelicum illud Axioma: non esse vitilem multorum dominationem, & unum dominum constitutendum, à Politia ad Ecclesiam haud esse traducendum, inter pios constet. Aliàs enim ad nouum Antichristianismum relaberemur. Et ipse expertus es, te infeliciter in Saxonia, littore Balthico, apud Brunsvicensis, quæ singulæ prouinciæ suos habent Episcopos, imperij tui æmulos, generalis Episcopi, & patriarchæ autoritatem, tot peregrinationibus, formulis, placitis, & Decretalibus sancitis, tibi cõparare voluisse. O miserum te, D. Iacobe, si intelligis, miseriorem, si non intelligis Germanicam gentem libertatis amantem, vix excusso iugo Pontificis, non tam facillè adductum iri, vt noui hominis nulla commẽdatione maiorum, imò

nulla

nulla aliare, nisi linguæ volubilitate, audacia ingenij,
 & infacetis facetijs cogniti, iugum induat, & vbi digi-
 tis concrepueris, Electoratum administrationem tibi
 concedat? Nam puerile est, & quod pueris ipsis non
 es persuasurus, quod tu, D. Osiander scribis, Illustris-
 simum Principem, Ducē IOHANNEM CASIMIRVM Pag. 2 67.
 non proprio motu, sed à consiliarijs nonnullis & alijs
 instigatum, hanc, quam ambitis, contutclam vobis
 abrogare: quasi vel Principes imperiorum sibi à Deo
 concreditorum consortes facile admittere soleāt: vel
 consiliarijs, aut consilijs multis in ijs rebus ipsis sit
 opus, quæ iura naturæ, diuina, humana, ipsis tribuunt,
 & ad quæ naturali quodam, generoso & heroico impe-
 tu, rapiuntur. Fuit olim tempus, cum N. Testamenti
 verba vestræ causæ fauere volebatis: Nunc vix aliud, Quo Testa-
mentio ni-
tantur D.
Iacobus &
D. Lucas
 quam Brentij, aut Electoris Ludouici Testamentum, à
 vestris coniuratis dictatum, sonatis: Quasi vicissim E-
 lectoris Friderici Testamentum vobis opponi nō pos-
 sit, nisi *Veteris & Noui Testamenti* Symphonia quem-
 admodum in Disputatione de Eucharistia à D. Doctore
 Gryngofactum est, vobiscum certare mallems. Sed
 de primo satis: Dictum enim sapientibus sat est.

Alterum, quod te, clarissime D. Iacobe, macerat, Consolatio
contra alte-
ram per-
turbatio-
nem D. Iu-
cobi & D.
Luca.
 vt in Epistola tua dedicatoria, & in grandium tuorum
 commentariorum conclusione præ te fers, est, frequēs,
 quam Bebenhusij intersyluas tibi imaginaris, Religio
 nis in Palatinatu mutatio & ea deformitas, quam secu-
 turam putas, si remotis Bergenibus vestris pigmentis,
 confessionem Augustanam, iuxta orthodoxum sen-
 sum, amplectamur: in primis rem acerbam, ab omni-
 bus deslendam, & ad quam impediendam, tanquam
 ad commune incendium concurrentum putas, Illud
 B esse

esse commemoras, quod iunior Princeps Electoralis, Palatinatus hæres, tuos vicarios non amplius audit, sed ad orthodoxorum, quibus, tu hætenus bellum indixisti, cõciones deducitur. Grauis est illa, D. Iacobe & D. Lucatentatio; sed cui succubere nec debetis, nec potestis, si animum aduertere, & sepositis turbidis affectibus, rem, ut sese habet, expendere volueritis. Nam demus illud tibi, his annis viginti sex aut viginti septem binas aut ternas mutationes publicas Religionis, ut eas, D. Iacobe, nominas, in Electorali Palatinatu numerari posse: an id quæso à Christo prædictum non fuit Matth. 24. *Erit oppressio magna, qualis non fuit à principio mundi: Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic Christus, aut hic ne credite. Et surgent Pseudochristi & Pseudoprophetae, & edent signa magna, & miracula, ita ut seducant, si fieri possent, etiam electos. Ecce prædixi vobis.* Plangenda sunt hæc, non miranda, quæ Christus prædixit. Solius Athanasij tempore quot mutationes fuere? quoties ille in exilium actus, quoties re vocatus fuit? quanta vicissitudo rerum sub Constante, & Constantio? Valente, & Valentiano? Item sub Honorio & Arcadio? nec non sub Theodosio secundo? Constantium seduxit quidam presbyter, Testamenti paterni custos: planè talis, quales hodie Testamentorum Principum custodes esse vultis. Reliquos Imperatores Gynæcea, & in his gratiosi Arriani, & alij irrequieti homines, cõtra orthodoxos inflamarunt: ita ut iam exularèt pij Episcopi: Paulò post, Domino Deo Ecclesias clementer respiciente, Ecclesijs suis restituerètur. Mutationes in Ducatu VVirttembergico quatuor numerari possunt. Initio obtinebat Papatatus: Huic successit reformatio per *Bucerum, Ambrosium Blarerum*, & alios, quos iracunde ZVVINGLIANOS

*Iunior Princeps
n. p. q. d. 1.*

*Mutationes
Vbiq;
rariorum
prædicta.*

*Mutationes
in Ducatu
Vvirten-
bergico.*

nos (si D. Erhardum Schnepfium excipias) nominatis, instituta. Illis successerunt moderati & placidi Lutherani, qui Augustanā confessionē & Apologiam absq; fermento Vbiquitario profitebantur, & Philippum pro Præceptore agnoscebāt, eumq; cōtra maleuolos etiā anno &c. 57. VVormatiæ defendebāt. Quartò emerfit & erupit furialis Vbiquitas, quæ vos hodie nō secus, ac Circe olim socios Vlyssis, in immanes belluas cōmutasse videtur. Ceterū in cōmitatu *Mompelgardēsi*, dum eius cōtutores fuistis quot mutationes, quot nouæ formulæ, quot iescūq; vobis animi gratia eò exspatiari lubebat, ad vina Burgūdica degustāda, importatæ, & ministris obtrusæ fuerūt? Nā cū ille Comitatus ab illustrissimo Principe Vlrico, à superstitionib. Pontificijs repurgatus, suā haberet à *Bucero*, *Simone Grynaeo*, *Ambrosio Blarero* & *Petro Tossano*, constitutā piā, & ad populi illius captū accommodatā Agendam, vos rerū Domini, iam vestrā Agendā: iam eius particulas quas dā: iam articulos Cōcordiæ *Lutheri* & *Buceri*: demū Pandoram vestrā Bergensem, subscribendā, proposuistis: detrectātes remouistis, & exauroastis. In Saxonia (vt de Flaccianis olim explosis, & per te in gratiā reductis nihil dicam⁹ anno 70. D. Iacobe, formulā Concordiæ præscripsisti, quā clarissimus vir *D. Heshusius* à formula vestra Bergēsi non minus descerepare, publico & edito scripto asseueravit, quā lucem à tenebris: Ibidem anno 74. articuli Torgæ scripti, & nomine Cōfessionis editi sunt in quibus vestra Vbiquitas explodebatur: quod tu ægrè ferēs, D. Iacobe, eò statim conuolasti, nec quieuisti, donec VBIQUITAS, quæ te tota Europa, clarū reddit in formulam vestræ Concordiæ irreperet, & canonizaretur. Quid, D. Iacobe, quod tibi publico scripto, nimirū in Apologia anno 81, edita pag. 389. obiecerūt Anhaltini

Mutationes in Comitatu Mompelgardensi.

Mutationes in Saxonia.

D. Iacobus Andrea mutationes.

Theologi viri doctissimi, *se ex tuis autographis demonstrare posse, te octidui spatio ter tuam de controuersis capitibus fidem & confessionem mutasse?* Non est igitur, mi D. Iacobe, cur tu, homo mutationibus doctrinæ, locorum, morum, ab annis triginta assuetus, tuum animulum sic crucies, aut tibi cor tuum palpitet, propter eas, quas in Bebenhusiano claustro MORANS, te videre putas mutationes Religionis in Electorali Palatinatu. Esto bono animo, mi D. Doctor, & si tantū tibi à perturbationibus, quæ te exagitant, vacat, Palatinatus statum rectius considera, & animaduertes, nullam Religionis mutationem à nobis importari. Nam neque nouos fidei articulos, neque nouum decalogum, neque nouos cultus, aut nouam iuuocandi Dei rationem obtrudimus. Tenemus & retinemus, iuxta D. Augustini consilium, libro de vera Religione, Christianam religionē, & eius Ecclesiæ communicationem, nō quæ schismatica est, vel Iacob Andreana, vel Flacciana, aut si quæ alia sunt hominum nomina: sed quæ catholica est & Euangelica, & articulorum fidei sensum non ex polemicis & pugnantibus Lutheri scriptis, sed ex orthodoxo Ecclesiæ consensu eruit. Nostram fidem & prædicationem de Christo, vt Irenæi verbis vtamur lib. 1. cap. 3. Ecclesia licet toto mundo dispersa diligenter seruat: licet dissimilia sint in mundo genera linguarum: nec Ecclesiæ in Germania (si vos Vbiquitarios doctores excipias) aliter credunt, nec quæ in Hispanijs, nec quæ in Gallijs, nec quæ in Oriente sunt, &c.

*Religionē
non mutari
in Palatinatu.*

*Varietas
Agendarū
in Germania.*

Agenda habent, vt scitis, singuli Germaniæ Principes proprias: nec idē diuersæ religionis censentur. Ludouicus Elector abdicato Brentij Catechismo, Lutheri Catechesin Agenda suæ inseruit. Nos Cateche-

fin

fin ex ipsis locis scripturæ methodicè inculcare malu-
 mus; ne vel in Brentium vel in Lutherum baptizati
 videamur, aut eos Catecheseos Christianæ, quam ab
 Apostolis accepimus autores faciamus. Nos Examen
 ordinandorum Philippi, Agendæ Ludouici Electoris
 insertum, quod tu, D. Iacobe, (vt meministi) expun-
 ctum ante aliquot annos volebas, retinemus: & cum
 Augustana confessione & Apologia in sensu orthodo-
 xo Evangelico, sicut decet, omnibus ad ministeria Ec-
 clesiastica ordinatis commendamus: Ipsam Ludouici
 Electoris Agendam Ministris Lutheranis pacificis li-
 beram hæctenus reliquimus. Nulla mutatio religionis
 fit, nisi Religionem in calumnijs & phantasmate Vbi-
 quitario collocetis. Illa enim sola iam exulare iubet
 illustrissimus Princeps, Electoratus administrator, cui
 nulla planè mutatio instituenda fuisset, nisi vestri ho-
 mines, Rhenanorum vinorum plus, quàm gloriæ Dei
 sitientes, hoc septennio in Ecclesias bene & feliciter
 ab Electore Friderico III. Pio & æternæ laudatissimaq;
 memoriæ Principe constitutas, sese intrudentes, & pi-
 os, legitimosq; pastores, indicta causa, arcētes ferment-
 um illud calumniarum & prodigiolæ Vbiquitatis ad-
 uexissent. Sed næ tu, mi D. Iacobe, nimis iracundè in
 Bebenhusiano claustrò scripsisti (quod procul dubio
 ATER GENIVS tibi suggessit) laudatissimum illum
 Principem Electorem Fridericum incorruptam, & ad
 normā verbi diuini sub Ottone Henrico constitutam
 formam mutasse: & quod tu, tanquam commemora-
 bile signum maiusculis literis expressisti, ZVING-
 LIANAM OMNIUM ORDINVM Imperij iudicio dam-
 natam religionem introduxisse, Hæc cum legeremus,
 D. Iacobe, venit nobis statim in mentem illud Plato-

*Quomodo
 D. Iacobi
 desinat
 Religionē.*

*Iracundia
 D. Iacobi
 in Electro-
 rem Fride-
 ricum III.
 Pium.*

nis: ἀνὴρ ἰουδαῖος ζῶντων ὁ ἔστι ἐρημία: *Morosa arrogantia con-*
sors est solitudo. Id igitur damus solitudini Bebenhufia-
 næ, & perturbationi animi: cum, iuxta Mimum vulga-
 tum: *Animus ager semper erret.* Nam si quando animo
 fueris tranquilliore, & repetas anni sexagesimi memo-
 riam, quo tempore Naumburgi pius ille Elector cum
 alijs Principibus, & ordinibus Imperij primarijs reco-
 gnitæ Augustanæ cōfessionis subscripsit; si ante oculos
 posueris fortissimum illū & animosissimū Principem,
 astatē filio illustrissimo Duce IOHANNĒ CASIMIRO,
 Augustæ anno 66. coram Ordinib. Euangelicis ex ver-
 bo Dei, & Augustana confessione Ecclesiarum suarum
 doctrinam demonstrare paratū: silentibus & attonitis
 omnib. ordinibus: confusis autē tuis, D. Iacobē stater-
 culis: si recordatus fueris eius diei, qua ante annos plus
 minus nouē, tu solus, nobile quodā viro stipatus, trepi-
 dē Heidelbergam venisti, nec tuum aduentum vlli vel
 consiliario, vel Theologo innotescere voluisti, & Ele-
 ctorem fraudulenta oratione circūuenire decreueras,
 ille te tamen, summū scilicet ipsius Celsitudinis ami-
 cum, pro sua incomparabili clementia in conclaue su-
 um ad colloquium admitteret, sed tanquam vetera-
 torem statim ad tuos rursus ablegaret: haudquaquam
 huiusmodi tetram popinam in pijssimi Electoris ma-
 nes in posterum exhalabis. Viuit & viuet in piorum o-
 mnium cordibus cum dulci recordatione sancti illius
 Electoris memoria.

*Vt q̄ viret semper laurus, nec fronde caduca
 Carpitur: æternum sic habet ille decus.*

Quod enim Otto Henricus, qui nō multis mensib.
 vltra biennium imperauit, proposuerat quidē, sed per-
 ficere nō potuit, yt Palatinatus ab omnibus Pontificijs
 super-

superstitionibus repurgaretur: id heroico animo, & hortante ipso Michaelè Dillero, Ottonis Henrici concionatore aulico, venerando sene, feliciter peregit, & ^{ἀπτολαρείας} fulcra omnia remouit laudatissimus ille Princeps Fridericus tertius. Vigebit etiam & immota manebit sancta & orthodoxa ipsius Confessio, quæ omnium piorum manib. inter omnes Europæ populos teritur, in qua placidissimè in Christo obdormiuit. Et reuiuiscit indies, ac efflorescit præclara, quam instituerat, reformatio, quam vos filij terræ & tenebrarū sepe- lire, & tenebris perpetuis obruere toto hoc septennio conati estis. Nec vllum hæc emendatio vel Friderici pij, vel Principis CASIMIRI Administratoris, offendit, præter eos, qui religionem omnem in procacibus declamationibus, in altaribus, rotundis hostijs, choris, contemtu disciplinæ Ecclesiasticæ, & Euangelicorum orthodoxorum condēnationib. collocāt, & loco AVGVSTANÆ CONFSSIONIS RECOGNITAE, ET AB OMNIBVS ORDINIBVS IMPERII, ET TOTA CATHOLICA EVANGELICA ECCLESIA APPROBATAE: NORMAM BERGENSEM, QVAM PRO IDOLO ATE FABRICATO MAXIMA CATHOLICAE ECCLESIAE PARS HABET, AMPECTVNTVR. Et fateris tu quidem, Luca Osiander, in lepido tuo scripto postremo, pag. 32. multum diuq; Electori Palatino Ludouico dissuasam fuisse equi illius Troiani receptionem, id est, Normæ Bergensis subscriptionē, & multos scrupulos illi diu obstirisse, donec illi vis fieret, & NECESSARIO ac sine INTERMISSIONE, VI scribis, liber ille publicandus esset: tunc hoc ab eius Celsitudine fuisse postulatum, vt saltem NOMEN SVVM IN ILLO LIBRO ESSE pateretur. Egregiam verò rationem, siue quis ita sentiat, siue non sentiat, siue scrupulos

*Quosiam
offendat
Reforma-
tio Casimi-
riana.*

pulos habeat, siue non habeat, saltem suum Nomen alicui scripto adscribi patiatur, sicut in Emblematis Alciati, & ijs libris, in quibus in amicorum gratiã nomina nostra nonnunquã adscribimus, fieri solet. O irrefragabile argumentum consensus Electoris, quòd multis & frequentibus & importunis legationibus, & fallacibus orationibus ab eo extorsistis, vt nomen suum in vestris Emblematis Bergensibus esse pateretur. Nam quidquid in nostros durius vel dixit, vel statuit, eodem modo id fecisse nempe à vobis irrequietis hominibus instigatum, multis argumentis inuictis compertum habemus. Et tu certè, Osiander, tãquam optime tibi conscius, quomodo vestros Principes tractetis, pag. 67. venustè & verè, vestri respectu, scribis, *pjs sepe Principibus accidere, vt ab insidis consiliarijs persuadeantur, vt sua subscriptione & sigillo suo ea confirmet, quorum postea, re melius expensa, eos pudeat, & pœniteat*, quod nonnullis ex subscriptoribus libri Bergensis accidisse certò scimus; quemadmodum etiam non dubitamus, quin tuus ipse Princeps illustrissimus, si te & alia flabella huiusmodi non haberet, nostris æquior esset futurus, & statim deprehensurus, vos non Christi, sed vestram matutina quærere, & hæc dissidia studio alere, vt in aqua turbida piscari possitis. Et nos quidem familiariter vos monemus, vt modestius de vobis sentiat, & mitius de alijs loquamini, nec ita arroganter & peruicaciter Principes inter se committere studeatis: quibus si Deus semel oculos aperuerit, vt videant, quantas pestes alant, & quã pretiosa, & constans magno ipsi fuerit vestra imaginaria VBIQVITAS, periculũ est, ne Achitophelis & Semet pœna afficiamini, aut idẽ vobis duobus, tibi, inquam, D. Iacobe, & tibi, D. Luca eueniat, quod

quod Iustiniani secūdi, filij Constantini Barbatī duobus aulicis Sycophātis, qui Imperatori, & sibi, vt historiarū testantur, magnarum calamitatū autores fuerunt.

Sed si boni viri estis, meliora de vobis speramus (*curis quippe hominis est errare, nullius nisi insipientis, in errore perseverare*) Et vt irritabiles sæpe sunt optimorum animi: sic ijdem solent esse placabiles: quem placabilem animum vereq; poenitētem vt vobis Deus largiatur, ex animo precamur.

Valde autem nos illa pars vestrorum scriptorum ad cōmiserationem vestri inflexit, & vobis curas istas de Palatinatu, iudicium & mentis vires labefactasse ostēdit: quòd ex Pasquillis Heidelbergensibus & somnijs ab aliquot ganeonibus procul dubio inter pocula cōfictis, alijsq; anilibus fabulis vultis colligere, indignis, indoctis & planè insulsis viris Ecclesias Palatinatus cōmitti, & idè Illustrissimum Principem diligenter de his rebus admonendum, ne quid Respublica in Palatinatu detrimenti capiat. Si illis Pasquillis & nouitatibus audiendis tantum, aut Bebenhusij, quando cum reuerendo Abbate comedamini, recitandis, tempus tribueritis, esset vt cunque tolerabile: quanquam sapientes nec dicere, nec admittere, aut audire calumnias decet: Sed quòd illa spargere in vulgus, asseuerare & pro apodicticis argumentis vestræ contra Zvinglianos & Calvinianos, id est, contra catholicos Evangelicos, victoriæ & bonæ causæ, adferre non dubitatis; id certè indicium est tantæ imbecillitatis cerebri, vt si pergeris, non solum ab omnibus tutelis vos sit Magistratus prohibiturus: sed etiam ad agnatos, gentiles aut curatores amandaturus. Et mirum est, certumque ruinosa causæ indicium, quòd quatuor fundamentis

Quintum
fundam en-
tum D. Ia-
cobi, & D.
Luca Pas-
quillo & lra
bellifamo-
si.

Lutheri contenti non estis, nisi quintum accersatis: vi-
delicet Pasquillos, Heidelbergæ & alibi ab hominibus
proteruis, & iuxta Leges, vel carcere vel flagris castigā-
dis, conscriptos: & ad vos, quibus talia sunt in delictijs
transmissos. Sic enim tu, D. Iacobe, contra D. Grynæ-
um colligis: infeliciter eum Heidelbergæ de Euchari-
stia disputasse: qui auditorum testimonio, conuictus
sit. Testimonium autem profers Pasquillum ii. Aprilis
noctu ad valuas contubernij affixum contra Grynaū:
Ergo sequitur, apodicticè, scilicet, eum causa cecidisse.
Et per consequens: vos bonam causam contra Cal-
uinianos defendere. Si eiusmodi fundamentis, D. Iaco-
be, delectaris, alios etiam Pasquillos tibi recensere pos-
semus, qui contra illustrem quendam virum, & con-
tra nos ministros tota hac hyeme iam à stolido quo-
dam versificatore, iam Germanicè à quibusdam ve-
stris asseclis, vini simul & sanguinis nostri inexplibili si-
ti ardentibus, ad templorum, ad ædium nostrarum val-
uas & ianuas affixi fuerunt. Quisnam fuerit totius Dis-
putationis progressus & exitus, ex Germanico scri-
pto, ex ipsis actis desumpto, & in lucem iussu Magistra-
tus nuper edito, verius, quàm ex Pasquillis, D. Iacobe,
cognosces: Quod nisi talis esses, propter Melancholi-
am, in quam Bebenhusij incidisti, vt actionem in te vix
daturus sit praetor: vel lege Rhemmia in calumniato-
res vel lege de famosis libellis, in te ageretur, vt hoc sal-
tem tibi iniungeretur, vt nomina ederes eorum, qui
Bebenhusium Pasquillos illos tibi miserunt. Tu verò,
D. Luca, Iacobi Andreae simia, vir, vt apparet ex tua illa
postrema Ablegatione (quam Germanicè vocas *Able-
fertigung*) facete: dic nobis, quæso, vnde Pasquillum
illum habeas, siue distichum ad conclaue, vt scribis,
Illu-

Edita per manum
Tubingæ 1584

Illustrissimi Principis IOHANNIS CASIMIRI,
Electoꝝ Administratoris, & ad templorum valuas
affixum:

O Casimire potens, seruos expelle Lutheri,
Ense, rota, ponto, funibus, igne neca.

Id si maximè factum esset: à vestro aliquo emissario, ad inuidiam nobis creandam factum proculdubio esset. Sed nec Illustrissimus Princeps, nec cubicularij, nec Medici, nec Secretarij, nec alij, qui in conclaue quotidie intromittuntur, distichum illud ad ianuas vident: nec viderunt in vrbe æditui, nec credent à nobis factum nisi amentes & furiosi, qui omnes alios sibi similes esse putant: cum sciant omnes boni, sciatis vos ipsi nostros homines cum lacrymis pacem & amicitiam cum Luthero, eandem nos cum vestris fraterculis, quos indomita calumniandi libido hinc eiecit, quæsiuisse, & si per dura eorum corda licuisset, colere, quantum fieri potuisset, voluisse. Verùm heus D. Iacobe & D. Luca; non sufficiebat vobis quintum fundamentum ex Pasquillis petiitum, nisi accederet sextum, ex fabulosis & confictis narrationibus, quibus si moerorem vestrum lenire & abstergere vultis, parum sapere videmini. *Quid enim* (inquit David Psalmo 120) *tibi dabit, aut quid apponet lingua fraudulenta?* Quia autem narrationes tuæ nominatim, D. Luca, iocose sunt (ne dicam scurriles) & vt verisimile est, in aula, inter prandendum aut cœnandum, tibi à festiuis tuis assentatoribus recitatæ, illas primò enumerabimus.

*Sextum
fundamen-
tum D. Ia-
cobi & D.
Luca: Fabu-
losa narra-
tiones.*

*Nomencla-
tura fabu-
larum. Os-
sian dri car-
rum.*

Monuit nos quidam vir ingeniosus, se postremum illud tuum scriptum legentem, diu miratum, cur tu, vir alioqui confidens, in tuis facietis narrationibus non sis ausus nomina urbium, pagorum, & personarum, quarum facis mentionem, apponere sed ter aut quater in scripto tuo nefasto literis & characterib. iam S. iam T. iam D. vtaris: reliqua lectoribus diuinanda relin- quens: donec recordatus est clarissimum Astrologum

*Ossian-
der
Turneseri
imitator.*

TURNESERVM, qui fortasse tibi est familiaris, in suis fastis idem haecenus factitasse.

- NARRATIO prima magis fabulosa, quam vlla sit*
1. Aesopica fabula, est, quod narras, Ossiander, ante annos octo, *Caluianum quendam in Palatinatu concionatorem Cœnam Domini (zu T.) administrantem, adhibuisse lagenam vini, & ex ea vinum propinantem dixisse: Exhaurite bonum haustum: placent am autem, quæ impressa habet Palatinatus insignia, tam duram proposuisse, vt ab edentulo quodam sene mandinon potuerit, & cætera, quæ scurriliter narras, & te tuumque ministerium ludibrio vniuerso Palatinatui & in primis magistratui nostro exponent, donec loci & ministri illius nomen indicaris. Nam id & cætera, quæ ex tuo scripto recensimus, mendacia esse, à scurris conficta scimus. Similium scurrilitatum satis habetis in sermonibus coniuualibus Lutheri, vt has excogitare non fuerit opus. Quæ de Antuerpianis narras, nihil ad nos pertinent. nec Pastorem tuum in S. nouimus: sed verisimile est te eadem fide Antuerpiana referre, qua Palatina refert.*

Pag. 28.

2. Altera fabula est, *de mangonibus, sutoribus, sartoribus, militibus, aromatarijs, asellorum arefactorum (quos T. V. Stockfisch vocas) venditoribus, ad ministeria Ecclesiastica sub initium reformationis à Friderico III. pio, Electore in-*
stituta.

fitura vocatis: quanquam si quis fortè olim tempore persecutionis in Belgio aut alibi, ne Ecclesijs grauis esset, exemplo D. Pauli, opificium aliquod honestum exercuit: id vitio ei dari non potuit; & si qui pauci tales fuerunt, pij alijs & docti, fuit id magis tolerabile, quàm adulosos & ganeones, quales vos Reformatores ante sexèniū in Palatinatum misistis, qui paulò post capitis supplicio mulctati sunt, ad ministeria Ecclesiastica adhibere.

Fabula tertia: *Aliquot Lutheranos ministros ante aliquot annos in Palatinatu sub ipso patibulo exautoratos fuisse: quemadmodum & illud fabulosum est, quod narras, Osiander, de quodam ministro in D. qui intrà spatium quadratis horæ excedere sit iussus: & cuius libri per fenestras in plateam proiecti sint.* 3. Pag. 35. 4.

Fabula quinta: *Ministrum aulicum T. ante hec tempora in nobili quodā gynæceo dixisse Lutheranis ministris omnibus capita amputanda: & si Casar esset, sese non aliter facturum.* Desine, quæsumus te, Osiander, hominibus illudere, & in tenebris micare: Nam rursus tibi asseueranter significamus, nullum esse Heidelbergæ ministrum, nec aulicum, nec vrbānum, cui vel per somnium vel per febrim in mentem vnquam venerit, in Lutheranos ministros esse sæuiendum: & norunt Consiliarij omnes, qui Heidelbergæ sunt, & alij primariæ autoritatis viri nullū esse ex nostro numero Ministrum, de quo vnquam tale aliquid sit auditum. Sed recordamur illius Pindarici: *ὄψον αἰ ναμνυοῖαι τοῖς ναυοῖς: id est, Accusationibus & delationibus mali, tanquam obsonio, pascuntur.* Cum tu igitur tibi proposuisses aliquid respondere, & nihil veri, nihil solidi adferre posses; oportuit te, Osiander, ad huiusmodi stolidas nugas confugere, quibus

iracundum tuum scriptum infarcires. Præstabat teor-
 dine respondere ad tua illa signa & vestigia Antichri-
 stiani Spiritus, quæ tibi ostendimus in tuis actionibus
 & scriptis: quæ omnia non solùm præteris, sed præ
 animi perturbatione nescis, vbi sis, quid agas, quid
 primò, quid secundò, quid tertio ponere debeas:
 iam ad Lutherum, iam ad Carlstadium, iam ad
 Schuuenckfeldium exspatiaris, & quasi Melancho-
 lia te cæcum & surdum reddiderit, non vides, nec au-
 dis: quid nostri millies responderint de Carlstadio:
 quamq; multò solidius vobis Vbiquitarijs Schuuenck-
 feldij errores, quorum fundamentum (ipso Schuuenck-
 feldio teste) defenditis, refutarint. Imò totus extra
 te positus miser, quod pagina octaua assuis, pagina
 decima negas: Doctrinam nimirum de (vestra scilicet
 fictitia) Maiestate Christi verum fundamentum
 esse ad Zuuinglianos refutandos: paulò post scribis,
 vos nobiscum non propriè de illa maiestate conten-
 dere, an sit corpus Christi vbique: sed an sit in pane
 & in Ecclesia. Quorsum igitur vester modus Dex-
 træ Dei, iuxta quem modum æquè Dominus præsens
 est reprobis, & Diabolis ipsis, atque Ecclesiæ? Sed &
 in Sessione ad dextram definienda, nos contra Chri-
 sti maiestatem furere clamās, quia eam ex D. Paulo
 ad Ephesios capite primo, non ex normæ Bergensis
 aphorismis definimus. Et tu certè pagina decima non
 admodum malè ratiocinaris, *nostram sententiam tan-
 tum à vestra distare, quantum cælum à terra*: Imò, mi Osi-
 ander, tantum distat, quantum cælum ab inferno:
 quia in vestro cœlo Infernum etiam collocatis. Istud
 porò lepidum est, quod cum in nostris scriptis nihil
 ha-

habes, quod iure carpere possis, pagina decima septima, es nobis autor, tu scilicet Doctor veritatis, vt mentiamur: & quod nullus ex nobis nec cogitauit, nec sensit, nec docuit vnquam doceamus & scribamus: *In Cena Domini nihil nobis exhiberi prater Panem & vinum.*

Multa nos quidem, Osiander, in tui gratiam, ad morbum tuum sanandum, prestare vellemus: sed in officiosum esset in gratiam etiam amicissimi hominis mentiri: & tu, si legisti libellum Ciceronis de Amicitia, vir aliàs parum amicabile, primam sanciri hanc nostri in amicitia legem: *vt neque rogemus res turpes, nec faciamus rogati.* Verùm quæ hæc est

nostra imprudentia, quòd virum Apostolicum redar.

guere præsumimus? qui pagina vicesima prima *se & Iacobum Andrea cum Petro & Iacobo, item cum Paulo & Barnaba comparat: & sua decreta suasque admonitio-*

nes de Electoratuum administratione, de latratu su-

orum canum contra mandatum Ducis CASIMIRI,

cum decreto Apostolorum Ierosolymis in Synodo conscripto conferre non dubitat? Certè, mi

Osiander, vbi primum nobis probaueris, vos esse duos Apostolos nostri temporis, (in quibus tamen ha-

tenus non multum Spiritus Apostolici recognouimus) & vestra decreta esse similia decretis Synodi Ie-

rosolymitanae: statim adornabimus Palinodiã, & inge-

nuè fatebimur, iniuriam vobis factam, quòd primatū

vos affectare, & Spiritu Antichristi duci scripsimus. I-

stud verò non est Apostolicum, quòd eos excusas, qui

contra Magistratus pia mandata, feruidè, acriter & iracundè declamarunt, qui precès pro magistratu spon-

te cõcipere noluerunt: quasi magistratus non seruiens vestris affectib. vim & efficaciam precū Christianarum

sentire

Osiander
arrogat sibi
auctoritatem Apo-
stolicam.

Pag. 16.

Pag. 55.

Pag. 30. sentire non possit: Apostolica non sunt, quæ supra ex tuo scripto canino & Nimrodico recensuimus: Apostolicum non est, quòd formulam Concordiæ Lutheri & Bucerii, contra tuam conscientiam, cum formula Bergensi: Concordiam cum condemnationibus, lucem cum tenebris conciliare studes: Apostolicum non est, quòd Principum pios, sapiētes, & moderatos conciliarios, qui fratrum Principum concordiam procurant, odiosè & inuidiosè Calvinianos appellas: Apostolicum non est, quòd in Synodo solus cum D. Iacobo vis dominari, & orthodoxos Euangelicos, quorum laboribus & scriptis destitutus vix vllam hæresin ex fundamento refellere posses, vnà cum Anabaptistis, *Pag. 44.* Arrianis, Daugeorgianis & alijs hæreticis (quos illi omnium solidissimè confutarunt) annumeras: Apostolicum non est, quòd Papam tuū Iacobum Andream, in confutatione contra Grynæum *Pag. 44. & 186.* imitatus, nostram de Cœna sententiam ab Anabaptistica idè nihil differre caufaris, quòd nonnulli Anabaptistæ, vi veritatis pressi, aut simulatione quadam Francothalij testati sunt, se nostram sententiam non improbare, & malitiosè recitetis, quòd à nostris responsum eis tunc fuit, vix esse verisimile, eos id ex animo loqui, cum aliter hætenus docuerint & senserint, & quotidie *Pag. 671.* doceant: ô bellas vestras Anabaptismi demonstrationes.

*Protocollis
Fræcothal.*

Sed quid tibi, mi Osiander, cum Apostolico Spiritu commune esse potest, qui præ iracundia vix es apud te, & in principio, medio & fine libri tui tam insulas nectis consequentias, vt nisi hoc tēpore in morbo tibi parcendum esset, cum Ablegatione tua in Anticyram ablegandus esses? Statim enim ab initio sic ratioci.

tiocinarius: Ministri Heidelbergenses defendunt contra meum scriptum Mandatum sui principis: Ergo illius Mandati sunt autores: & canes, quos meo baculo percussi. O verè caninum & Nimrodicum argumentum: Quem quæso, Ministro Ministros in toto scripto taxanti & perstringenti, potius respondere decuit, quàm Ministros? An tanta vel dementia vel arrogantia animum tuum occupauerat, vt Illustrissimum Principẽ qui vos tenebriones cum vestris omnibus conuitijs non pluris facit, quam palustres garrulas ranas, manum calamo admoturum, vel ex suis cancellis legationem aliquam ad te placandum missurum existimaras? vel an tam es hebes, vt non animaduertes, nos tibi, non, sicut facis, fabulas aut somnia à nobis excogitata, sed veras historias opposuisse, quas longè ante tuum scriptum ex ipso tum Principis, tum consiliariorum ore, ex actis certis, & publicis compertas habebamus?

Eiusdẽ ingenij est illa tua collectio, Osiander; Calviniani, id est, orthodoxi, ab Augustana confessione in articulo de Cœna, quatenus superstitionem Pontificiam redolebat, se seiunxerunt: Ergo nunquam verè fuerunt Confessioni Augustanæ addicti. Sed non tibi venit in mentẽ, quod millies inculcauimus: Articulũ, illũ viuo, & cõsentiente Luthero, fuisse emendatum: idcõ nostros in orthodoxo sensu illi subscripsisse. Deinde, vt maximè Augustæ nostri non subscripserint: SACRVS DOCBNTES procul dubio in articulo 10. non intelliguntur ij, qui repudiata Papistarum sententia nobiscum credunt veram Christi præsentiam quam Apologia ex Cyrillo definit, *quæ est vnionis capitis cum membris, vitis cum palmitibus.*

De Fide infantium, & Sacramentis, quæ contra tuas

D

bellas

bellas obiectiones attulimus tum ex nostrorum scriptis, tum ex ipso Lutero, ita te torquent & constringunt, vt nec calumniæ notam effugere, nec illa vel refellere vel etiam eludere possis: vt ex pagina 52 postremi tui scripti apparet: & pagina 59, rursus egregiè pro tuo more concludis, *nos impudentes esse, quòd Augustanam Confessionem apud vos parum valere, scripserimus*: atque ita argumentaris: Augustana confessio adhuc extat, legitur, teritur in nostris Ecclesijs: Ergo illam magni facimus. Nos autem iam ante respondimus, non, sat esse, quòd illam habetis, quando eam pedissequam facitis Dianæ Bergensis: & iuxta Normam Concordiæ Vbiq̄uitariæ & Flaccianæ intelligi vultis: nec contenti estis, si quis Augustanæ Confessioni & Apologiæ subscribat, nisi Concordiæ Bergensi simul nomen det.

*Pag. 59.
De Iohanne
Mariano.*

*D. Osian-
dri clemē-
tia.*

Ceterùm cum Iohannis Mariani, quem ipse pro nebulone & proditore agnoscis (licet, vt scis, concorditer vobiscum, Concordiæ Bergensi subscripserit, & ita frater vester sit factus) historiam attingis, Deus bone, quàm es impeditus & perplexus: Facile enim intelligis, non illa, vt vulgo dicitur, ex digitis nos suxisse, & conscios esse huius historiæ Principes viros. Initio autem in margine annotas Lutheranos concionatores cum illo homine commercij nihil habuisse: paulò post non id simpliciter negas: sed suspicionem tantùm à VVirtenbergicis, quorum tamen alumnus fuit, & in quorum gratiam Concordiæ vestræ subscripsit, remoues: sed illam Camarinam mouere vltèrius nolumus, vt alijs, quos nosti, parcamus. Tandem sub finem scripti tui, D. Luca, pag. 65, paulò mitior factus, videris, dū nobis confirmas, te non esse in hac sententia, vt tanquam

quam Lupi interficiamur: sed non magnam, crede mihi, pro hac clementia tibi gratiam habebimus: quamdiu nos passim, vt in omnibus tuis scriptis & declamationibus facis tanquam pestiferos lupos traduces. Nam quomodo Lupi tractandi sint, id vulgus facile, te tacente, intelliget: & quotidie experimur, eos, qui vestris concionibus imbuti sunt, magis immani odio nos prosequi, quàm ipsos Pontificios: sicut etiam pag. 66. tacite innuis, nisi Calviniani negotio Colonienſi se admiscuissent, feliciorẽ exitum expectandũ fuisse: quia procul dubio maluisti patriã, Religionẽ, tractum illum Rheni in discrimen adducere, quàm cum orthodoxis causam iustam adiuuare, quæ uobis peregrina, & aliena uisa est, vbi subolfecistis, alios Augustanæ Confessionis Principes virtute quidem, experientia, & Zelo eximio præditos, sed ab Ubiquitate alienos illius causæ patrocinium suscipere: Maçte Ubiquitate, D. Osiander: sicreditur à te properè ac trepidè Studgardiam, relicto Archiepiscopo, & illis Ecclesijs, quæ hodie Luporum (si Pontificios illos Hispanicæ factionis pro Lupis habes) lanienis obiectæ sunt. Sed nimis longè tua Ablegatio nos abduxit: Et fuerunt tamen hæc familiariter tibi indicanda, vt intelligas tibi cohibendam esse tuam iracundiam contra Ministros Heidelbergenses, & benignius de ijs sentiendum & scribendum, neque planè tam atros esse; quàm assentatores tui tibi nararunt.

Te igitur relicto, Osiander, ne Melancholia tua instar Bidëbachianæ exardescat, ad te reuertemur, clarissime D. Jacobe, qui in tua Confutatione Osiandro lōge immānior, si id pace tãti viri dicere licet, instar bouis cornupetę, siue petulci, obuioſ quosq; tuis cornibus petis,

*D. Iacobi
Fabula, ex-
vares, con-
tradictio-
nes, de-
gressiones.*

*Iacobus
Andrea a-
micis non
satisfecit.*

*Refutati-
onis Iacob-
andreae
usque.*

*Iacobus
Andrea
succenset
moderatis
& pacificis
viris.*

& contra Tertulliani regulam, *veritatem ex personis, non personas ex veritate iudicare videris.* Quæ de doctissimo & optimo viro D. Iacobo Grynæo fabulatus es, qui non vltro, vt cum notas, sed legitimè, & ex sui magistratus consensu, ab illustrissimo Principe Electoracæ contutorum imaginariorum suffragio factum sit) ad profitendam Theologiam in eius locum, qui sponte hinc discesserat, ad nos venit. Illa, inquam, omnes pij ex ipsius Apologetico cognoscent, & in posterum minus honorificè de te sentient. Nec tu tamen nostro iudicio, grauissime Doctor Iacobe, amicorum tuorum expectationi in hoc scripto respondisti, qui (vt scribis) solidam refutationem Disputationis Heidelbergensis cui Heidelbergenses tui fraterculi pares non fuerunt, expectabant. Tu verò grande volumen & integrum tomum coccyssorum, conuitorum, & fabularum conscripsisti, & flauam bilem, quæ Bebenhulij tota ætate te vexauit, in tuum scriptum effudisti: cuius certè scripti vix alius erit vsus, quàm vt presbyteris tuæ dioceseos nouam calumniandi materiam suppeditet: tibi verò, qui grauitatem in abaco & crumena potius habes, quàm in moribus, tres grandes pateras argenteas impetret. Valde autem per totum scriptum succenset Politicis moderatis viris, qui mallent vel in Synodo decidi, vel tandem Dei iudicio committi hæc diuturnam litem & cōtrouersiam. Caterùm in casentia erat pater tuus Brentius anno 58. in ea præfatione, quæ libello tuo Eucharistico præfixit, & tu ante annos decem, in tua Ablegatione (vt lepidè loquimini *Abfertigung*) ad Tigurinos, præteferbas, cū Zuuiglianis non amplius congregiendum, & eos Dei iudicio in poste-

in posterum committendos. Et tu quidem, Domine D. Luca, facile vides vos vestris immensis commentarijs parum proficere, cum, te ipso teste in postremo scripto, *Angulus nunc inueniri non possit, in quo Calvinista non reperiat*ur: atque inde ingeniosè colligis, parum effectutum, hoc tempore conuocare liberam & generalem Euangelicorum Synodum. At inquires, D. Iacobe, hoc ipsum nos vrit, nec quiescere sinit, quòd Calvinismum (id est, orthodoxam de Sacramentis doctrinam) ita propagari videmus. Credimus id quidem, mi Domine Doctor. Sed quid agas? Grauius queritur in Apologis noctua, ob lucis & diei ortum, & cum sole expostulat. Cæterùm ei respondet sol; *non suum opus, sed oculos noctua culpandos esse*. Me verò, inquires, habet pessimè, quòd discipulus meus Doctor à me promotus, quem in verba Magistri iurasse putabam, Grynæus ille vester, à meis placitis ad orthodoxum cõsensum defecit. Nisi, D. Iacobe, Philosophos, maximè Ciceronianos contemneres, reuocare mustibi in memoriam non inscitam Ciceronis commonefactionem, qui ita olim scripsit: *Multi tenentur astricti, antequam quid esset optimum, iudicare potuerint: deinde infirmissimo tempore et atatis aut obsequuti amico cuidam, aut vna alicuius, quem primò audierunt, oratione capti, de rebus sæpe incognitis iudicant. Quòd dicunt, omnia se credere ei, quem iudicatum fuisse sapientem, probarem, si minus docti & adhuc rudis iudicare potuissent. Plerique autem errare malunt, quàm sine pertinacia inquirere verum*. Hactenus Cicero. Sed quid si de discipulo tuo D. Grynæo tibi respondeamus, eum talem esse discipulū, qualis fuit Dauid, qui Psalm. 119 sic scribit: *PLVS SAPIO, QVAM II, QVI ME DOCENT: quia TESTIMONIA TVA meditatio mea*

Ostender queritur, nullum angulum inueniri, in quo non sit Calvinista

De D. Grynæo.

Cicero in Acad.

sunt. Nam egregiè tibi D. Iacobe, & tibi Osiander verba dederunt, qui vobis persuaserunt, post Grynæi Disputationem extitisse Nobiles & ignobiles viros, qui cum antea Calviniani fuissent, vt verbis vestris vtamur, post Disputationem palam professi sint, se ab illa doctrina sibi cauere velle. Nunquam Grynæus maiori in pretio fuit inter eos, qui Disputationi interfuerunt (exceptis paucis vestris mancipijs) quàm post Disputationem: Nunquam Lectiones Theologicæ tam frequentes fuere. Quod si palpum (quemadmodum tu D. Iacobe in Disputatione Vuittembergenfi fecisti, conductis duobus aut tribus assentatoribus, qui tibi vietas manus sese dare simularunt) in Heidelbergensi Disputatione quaesuissemus: non deerant Ministri & alij, qui se ad amorem nostræ doctrinæ pertractos palam professi fuissent: sicut & quotidie non pauci Ministri voce & scripto testantur, se partim mala conscientia, partim à vestris emissarijs & legatis seductos, Concordiæ Bergenfi subscripsisse: licet adhibitis exceptionibus, quas Dominatores illi alienæ fidei, ex vestro consilio, libro Concordiæ inseri noluerunt.

Valde autem grauissime D. Doctor Iacobe, nostui miseret, in ista præsertim ætate, quam, vt Cicero de Senectute scribit, *quictum & mite dicendi & scribendi genus decet*, quòd tantopere, in media ætate sudasti, in congerendis tot maledictis contra D. Grynæum, Tigurinos & Calvinianos: dum Grynæum, Hypocritam, draconem infernalem, hominem VENTRI SERVIENTEM, & per blandiloquentiam alios seducentem: Tigurinos, perpetuos Ecclesiæ perturbatores: Calvinianos, leuissimos homines, Epicuræos, Arrianos, Nestorianos, Satanæ tradendos, carnalissi.

Pag. 112.

Pag. 113.

Pag. 91.

Pag. 178.

lissimos Capernaitas, &c. vocas. Vno enim verbo respondet tibi omnes, quod Sophistæ cuidam respondit olim Diogenes, qui conquistis multis inutilibus argumentis, probare conabatur Diogenem non esse animal rationale: CONCLVDE DE TE, QVQD DE ME

DIXISTI, & verum dixeris. Sed tu proculdubio, Reuerende D. Doctor, in causis Testamentarijs totus nunc occupatus, non meministi, Ecclesiam Catholicam totis his viginti annis te admonuisse, nisi aliter

agas & doceas, moribus te referre ARDELIONEM: doctrina, Eutychetem, & ipsum Nestorium: cum nullam aliam Dei & hominis in Christo vnionem agnoscas, quàm eam, quæ Maiestatis, autoritatis, potestatis seu energiæ communicatione efficitur: Imò te Sabello quoque patrocinari, si *κωνωρία* idiomaton vnam personam constituat. Nam cum talis *κωνωρία* sit inter Patrem, Filium, & Spiritum sanctum sequeretur hos tres vnam esse personam. Denique con-

queritur Ecclesia te cum Arrianis talem Deum constituisse, qui sit creatura dum humanam naturam facis omnipotentem, omnipræsentem, & ita Deum.

Ceterùm agit tibi gratias D. Grynæus pro illa tua increpatione, quæ est pagina centesima septuagesima septima, tuæ Confutationis: vbi eum redarguis, quòd in doctrina de CONTRADICTIONIBVS non sit bene institutus. Habes enim, D. Iacobe, consistentem

reum: Et hoc vnum tibi palmarium esse fatetur, quòd in contradictionibus ita es exercitatus, vt omnia tua scripta meras habeant contradictiones: quas tui quidem discipuli, qui iuxta vestra placita rationem omnem abijciunt, vix animaduertunt: sed nos ortho-

doxi ratione vtentes statim deprehendimus. Inter alia lepidum

Brenii responsio ad omnia consilia D. Laconi.

Excusa G. n. d. l. m.

D. Andreas mores vno vocabulo expressi.

D. Andreas Nestorianus.

D. Andreas in contradictionibus exercitatus.

Pag. 315

Pag. 128.

Pag. 211.

Contra dictio. 5
Gundlivi.

lepidum est, quod Grynæum Philosophia ignarum, in Pa-
dagogium relegandum pronuncias, tu vir ipso Scheggio
(quem eodem loco, quo Grynæum, habes) in Philoso-
phia, tuo iudicio superior. Alibi autem in tuo scripto
ingenuè profiteris **ERV DITOS ET INGENIOSOS**
Calvinianum dogma præ alijs amplecti. Item pag. 191. Do-
ctrinã Zuvinglianam esse pro ingeniosis pag. 194. Grynæum
perpetuo inculcare **ERV DITIONEM**: quasi dicas, plerof-
que tuos affeclas esse homines eruditionis & ingenij
expertes: sicut & pag. 323. in Philosophiam strenuè
inucheris.

Aliud exemplum in sine tuarum contradictionum
est, quod pag. 162. vos canere ais cum Antiquitate, **COR-**
MYSTERIO, quod **CREDITVR**, non intelligitur. Interim
passim doces, **ESSE** eo loco, quo est panis: esse **CORPO-**
RALITER, & ut Lutherus scripsit: **SICVT IN CRUCE**
PENDEBAT & pag. 199. ratiocinarius **VERBA CHRISTI**
ideò **SVDEM** esse in oculis nostris: quod in distributi-
one Elementorum nonnulli, sicut hodie adhuc Ar-
gentinenses, his aut similibus verbis vtuntur: **FIDES INA**
in Christi corpus, cibat te ad vitam aternam: ita nimirum
tibi in hoc mysterio **FIDES** foetet.

Pag. 95. affirmas Lutheranos & vos **Vbiquitarios**
semper docuisse, **Corpus Christi SPIRITVALITER**,
id est, **VIRTUTE** spiritus adesse in Coena: Alibi vultis
VIRTUTE VERBORVM: nonnunquam **VIRTUTE**
DEXTRAE Dei adesse.

D. Iacobus:
igni infer-
nali scilicet
psum ad in-
dicat.

Pag. 40 & 41. Regiam viam ad dijudicandas con-
trouersias esse asseris **RETINERE SCRIPTVM**: cum
verba fallere non possint: & pag. 343. **Igni infernali** eos
adiudicas, qui verba Christi non iuxta **πῆτορ** intelligunt.
Cauere

Caue tibi, mi D. Iacobe, ab illo igne: cum verba Christi non retineas, sed ea potius his Præpositionibus *IN, SVB, CVM*, inuertere soleas: & loco eius sensus, quem verba Christi afferunt, hunc sensum inferas: Aliquid inuisibile in pane est corpus inuisibile, incircumscriptum, omnipotens, omnipræsens, sedens ad dextram Dei Patris &c.

Deinde si tua Regula Bebenhusiana de retinēdo *NON* Regula Bebenhusiana. *SENSV SED SCRIPTO* valet, & *dimidiam victoriam par-*tem, vt pag. 40. scribis, *obtinēt, qui seruant ῥητόν*: Deus bone, quantam gratiam inibis apud Arrianos: cum his verbis, Pater maior me est: & apud Anabaptistas, & apud Capernaitas: & apud Nicodemum, quem Christus non fallebat, cum diceret denuò nascendum: interim iuxta τὸ ῥητόν sibi rursus in matris ventrem ingrediendum imaginabatur. Viden' D. Iacobe, te commiseratione dignum, & verum tibi prædixisse Gregorium de Valentia, varias nimirum tuas peregrinationes Vbiquitatis ergo susceptas, facere, vt sæpe peregrinetur mens tua, & à veritate aberret.

Et quàm hoc est, Reuerende D. Doctor profanum, quòd locum Scripturæ Exod. 12. *Hoc sacrificium est PHAS B Iehoua*, ab *ATRO GENIO* Zuuinglio dictatum, toties inculcas. Est ne *ATRI GENII* ille locus? Non agnoscis Spiritum sanctum eius esse autorem? Quòd si modestè de somnio suo loquutus est Zuuinglius, nec sibi statim *PROPHETAE* titulum, vt vos soletis, arrogare voluit, an ideò locus ille Scripturæ ad rem Sacramentariam maximè pertinēs, in odiū vocandus fuit? Cum igitur falsos doctores Satanæ tradendos clamas, qui animaduertis te contra te ipsum ferre sententiam, qui atros & albos genios, polemica Lutheri cum didacti-

Exo. 12. 276
D. Iacobus
atrum ge-
nium facit
Scriptura
autorem.

cis, Antiquitatem cum tuis nouitatibus; ORALEM
 Māducationem eiusdem corporis cum FIDBI perce-
 ptione, quam Canon Nicenus tradit conciliare stu-
 des: Eleuationem Papisticam Sacramenti, quæ fiebat
 in Sacrificijs, indifferentem facis: Sacramenta, Rege-
 nationem & ita Iustificationem conferre scribis:
 Illa nec ad prædicamentum Relationis, nec proprie
 ad prædicamentum Actionis pertinere; Analogiam
 signi & signati pag. 240. nugæ esse, asseueras. Sed vi-
 demus, Iacobe, quis tuus sit sensus: quæ tua ratiocina-
 tio; hæc uidelicet: Si argumentis Calvinianos superare
 nō possis: te saltē calumnijs & mendacijs, ad quæ, proh
 dolor, multi nimis patulas aures habent, in odium vo-
 caturum. Ideo subinde in tuo scripto ad personalia ex-
 curris, & quod Lutherana doctrinæ Pontificij olim
 ascripserunt, eorum doctrinam tumultus Rusticorū,
 belli Protestantium occasionē dedisse: tu miseris Belgis
 & Gallis, quasi à tyrannis non satis premantur, nisi eis
 Bebenhusij in vaporario tuo insultes: amarulentis ver-
 bis obijcis: nec vides te hodie facem esse omnium diffi-
 diorum, si quæ sunt in Germania, etiā inter Principes,
 quos tuis seditiosis & ignē atq; minaspirantibus scriptis
 committere inter se conaris: quas tuas molitiones, quia
 sapientissimi Iuriscōsulti, & Principum & Rerumpub.
 consiliarij doctissimi deprehendunt & improbant, eis
 palām bellum indicis, & in singulis ferè paginis eos in-
 sectaris & perstringis. Verūm ne in Melancholiam Bi-
 denbachianam & Bebenhusianam incidas: illis omissis
 reuertimur ad fabulas tuas, in quibus non parum præ-
 sidij reponis.

Non satis tibi fuit Grynæum virum doctissimum,
 humanissimum, religiosissimum laceffere, nisi alios
 etiam

Nota de
 Smidkno

etiam Illustrissimi Principis IOHANNIS CASIMIRI, tum Ministros, tum Politicos Consiliarios, qui luminibus tuis & imaginario tuo Exarchatui officiant, cornibus tuis ferires. Pagina igitur 54. linguam tuam maledicam vibras contra *Danielem Toffanum*, quem non minus quàm *Gryneum* peruersum, imò impudentia & malitia (vt in huiusmodi encomijs liberalis es) longè superiorem esse affirmas: de quo tuo iudicio mirè gloriatur. Nam meminit idem de se sensisse ante annos 18. aut viginti, Monachos & alios Baaliticos sacerdotes Aureliæ in Gallijs. Idem Epicureos multos & hæreticos, quos circiter 24. annis docendo, ex Dei verbo reprehendit: & cum nulli orthodoxo Theologo, nulli pio Iuriconsulto, Medico, Philosopho, in tuo maledico scripto peperceris, magni honoris loco habet, quòd statim ferè à principio libri tui eum tali testimonio ornaris: præsertim cum tam bellas adferas demonstrationes, quæ partim nugis partim falsis & inepris consequentijs nituntur. Vt enim vera essent, quæ narras, qualis est quæso, D. Iacobe, hæc collectio: *Toffanus* professus est, se cum D. Iacobo & M. Bindero ipsius comite, & eiusdem confessionis socio non sentire, eisque post longum colloquium de Augustana confessione dixit: sicut memoras D. Andrea:

FATBOR ME VOBISCVM MINIME SENTIRE: Ergo ab Augustana confessione dissentit *Toffanus*. Quam multi hodie in Germania, etiam ex primis illis Augustanæ Confessionis socijs, *Hassis Anhaltinis*, *Noricis*, à te dissentiunt, qui Augustanæ Confessionis sunt addictissimi? à qua tam turpiter tu defecisti, vt autorem & defensorem eius perpetuum, mortuum subinde conspuas, nec conquieueris, donec

E ij nouam

D. Daniele
le Toffano.

nouam Normam doctrinæ cuderet. Ast tu, mi D. Iacobe, paucis quidem verbis, sed magno conatu magnas nugas de Tossano dixisti, quarum te Senatus Ecclesiasticus Studgardianus, amplissimi consiliarij Mombelgardenses, nobilissimus vir Dominus VVilhelmus Crantzius, semper redarguent, & ad historias scribendas (tua enim fragmenta de Tossano vocas in margine Historiam de Danielis Tossani fide) ineptissimum esse iudicabunt. Vt enim, Domine Historice, illud prætereamus, quòd malè es informatus, dum Tossanum putas hoc tempore esse anlicum concionatorem Heidelbergæ: statim in initio tuæ Historiæ magnam faci iniuriam nobilissimo & prudentissimo viro D. Crantzio & clarissimis dominis consiliarijs Mombelgardensibus, quod eos à Tossano, tanquam infantes & hebetis iudicij homines, diu deceptos fuisse affirmas, donec tu scilicet, vir sagacissimus, Mombelgardum venires: An Tossanus Religionem, fidem, & confessionem suam dissimularat, qui ab anno 62. vsq; ad annum 70. quo tempore Mombelgardum tunc venit, Aurelijs in Gallia Euangelium docuerat: qui anno 66. literis ad Senatum Ecclesiasticum Studgardianum datis, illas Ecclesias collaudarat, nec ab illis se abstrahi est passus, dum Ministerium ei exercere licuit? qui Mombelgardum anno 70. non ad conditionem ambiendam, sed ad parentem senio confectum, qui 36. annis illis Ecclesijs cum laude præfuerat, visendum, & per anni circiter spatium subleuandum venerat? Et quid tu mi Iacobe, de illo tuo colloquio cum Tossano memoras? Satin es apud te? Nō meministi igitur statim ab initio illius colloquij Tossanum ingenuè (vt semper) fassum, se Ecclesiarum Gallicarum cōfessionem subscripsisse: quæ tamen

tamen si doctrinæ substantiam & sensum orthodoxum spectes, à Confessione Augustana, in qua neque oras-
 lismanducatio impiorum, neque Vbiquitas tradun-
 tur, non differat. Quid quòd illa ipsa die, qua collo-
 quium illud habitum fuit, Tossanus humanissimè à
 nobilissimo illo viro D. Crantzio ad Coenam in arcem
 vocatus, & postea ipsi tam acceptus fuit, vt & Tossano
 non semel scripserit, & tum Mombelgardi, tum Hei-
 delbergæ, tum Neustadij cum benignè ad se vocârît,
 & familiariter semper cum ipso sit collocutus. An tu,
 D. Iacobe, sine fremitu eius diei recordari potes, qua
 paulò post illud colloquium Daniel Tossanus à pa-
 rente suo rogatus, & patre præsentè, patris & Eccle-
 siæ Mombelgardensis causam, coram nobilissimo illo
 viro D. Crantzio & omnibus consiliarijs, in arce ora-
 tione Latina ita egit, & tua Manliana Imperia, tuam-
 què in Ecclesias tyrannidem sic depinxit, vt tu fre-
 mens & frendens triduo pòst discederes: & tuum ira-
 cundum supercilium toti consilio, ipsiq; Cancellario
 viro clarissimo, ex cuius manu schedam tuam Apolo-
 geticam eripiebas, ostenderes? Tu igitur bellus es ho-
 mo, qui iam ad nobilissimum illum virum, iam ad de-
 mortuum Tossani patrem, quem tu plus quam septu-
 agenarium ideò de ponte deiecisti, & Superintendentis
 munere, quo plusquam 37. annis functus erat, spo-
 liasti, quòd tibi per omnia nò astipularetur, prouocas:
 nec cogitas, superstites esse plerosque illius temporis
 consiliarios, & tot ciues, qui semper, cum voles testa-
 buntur, Danielem Tossanum non solùm motus nul-
 los vnquam excitasse, sed cum magno fructu & totius
 ciuitatis & vicinix ædificatione per anni spatiũ Mom-
 belgardi docuisse, & quotidie ibi à ciuib. optari, quod

amplissimi Consiliarij Mombelgardenses multis literis Studgardia anno 70 scriptis) sicut te non fugit) testati sunt. Apage igitur, D. Iacobe, cum tuis historijs: & priusquam historias scribas, disce VERA LOQUI & scribere, *cū sine VERITATE nulla sit laus historiae: & teste Horatio: Scribendi recte SAPERE est & principium & fons.*

*De Illustris-
simo principi
pe Iohanne
Casimiro
etc.*

Hæc ubi didiceris, tunc cum maiore specie & laude monebis Illustrissimum Principem nostrum, quos Illustrissimos Ecclesiæ, Doctores Scholæ: Præceptores Illustrissimo & optimæ spei Principi *Friderico* pupillo & nepoti, suæ fidei commendato, ipsiusq; *Celsitudini* filij instar caro, præficere debeat. Imò si saperes, mi Iacobe, fortissimū illum Principē collaudares, quod VETERIS ET NOVI TESTAMENTI ET VETERIS ORTHODOXAE Ecclesiæ incorruptā de Sacramentis doctrinā CONSTANTER ET SINCERE propagat: & Deo magis, quā ANORMIS Normæ Bergensis sacerdotibus placere studet, & suam Administrationē per Dei gratiā sic instituit, ut coram omnib. æquis iudicibus, quib. vos rationē & iudicium nō ademeritis, suarū actionum sufficiētem & conuenientē rationē reddere possit. Erras enim, mi homo, & vna voce duplex crimē falsi committis, si pupillū Principē, sicut scribere non dubitasti, primum cū lacrymis quotidie renitentem, deinde ad blasphemias Caluinistarū conciones deduci trahiq; credis, Sereno enim vultu, etiā absente sepe Illustrissimo Domino patruo Administratore, Christianas, Euangelicas & orthodoxas cōciones audit: in quib. tu ipse nihil desiderare posses, præter calūnias, cōtradictiones, & corruptelas Bergenses, quas nos plerisq; ordinib. Augustanæ Cōfessionis in nostro canone non habemus. Quid igitur vociferaris, mi Iacobe, *Bebenhusij*, nefandū facinus inau-

inauditum in Imperio perpetrari: dū illa in Palatinatu
 sunt? An ibi inter sylvas Bebehusianas nō exaudis vo-
 ces tot piorum virorū omniū ordinum per Germaniā
 lamentabiliter Deo conquerentiū, nefandū in Eccle-
 sijs bene constitutis, inauditū, intolerabile in Imperio,
 esse, Iacobum Andreā non Suevis solum, sed & Palati-
 nis, Saxonibus, Brandenburgicis, velle de manibus excu-
 rere emendatā, approbatā, in Comitijs Imperij defen-
 sam, à tot claris Theologis recognitā Augustanā Con-
 fessionē, & singulis quinquennijs pro suo arbitrio, no-
 uas leges, nouas normas, nouas Concordiæ formulas
 præscribere: dānare innocētes Præceptores suos: Aureū
 & argenteū abacū habere, peñ^o ferreū, ingeniū plum-
 beum: Si de rebus nefandis & in Imperio inauditis cō-
 queri volebas, de te certè primò querimonia instituē-
 da erat, vel de Antichristi Romani militib. Imperij vr-
 bes & pagos depopulantib. Ecclesias vastātibus; vel de
 nōnullis Principibus iuniorib. qui ab Euāgelicis scho-
 lis ad Papisticas & Iesuiticas olim traducti sunt. Verūm
 illa te nō afficiunt, nō cruciāt, exotica tibi & peregrina
 sunt: hoc tantū afficit, quòd tua Imperia non amplius
 agnoscūt nostri Principes, nostri Theologi: & cū te ar-
 gumēta deficiūt in tua OLIDA Refutatione, quā SOLI-
 DAM esse volebāt amici tui, digrederis ad Narrationes,
 quas Historias vocas; in quibus tua tropæa primum
 commemoras: quòd bono cuidā viro, Zuuingliano, vt
 loqueris, dogmati imbuto: item, cum ad fontem aci-
 dum lauares, Ministro cuidam in agro Tigurino de-
 monstraris, rectè à vobis dici, cum Coenam administra-
 ris, & symbola distribuitis: Hoc est corpus Christi, &
 hic rursus ostendis, te in contradictionibus potius
 quam in demonstrationibus esse versatum. Nam vt
 maximè

deus Smid hui

Nota d. Comitum

noto qui illi sicut

Pag. 199, 200.

*De Mini-
stro quodā
agri Tigu-
rini.*

maximè in illis Historijs nihil fingas, quod non est ve-
rosimile, quæ est illa consequutio, quam aduersus il-
lum priorem necebas: Christus dixit, Hoc est corpus
meum: & Apostoli non recusarunt Cœnam ab illo ac-
cipere. Ergo nec tu debes auersari Iacobum Andream,
qui se manibus suis verum Christi corpus attrectare, &
dare dicit? cum constet, Christum quidem corpus &
carnem suam dare: neq; tamen sequatur, Ministrum
idem ius habere, vt manibus accipiat verum & natura-
le corpus frāgat & tradat in os. Deinde in symbolis di-
tribuēdis vt illis ipsis verbis. Hoc est corpus meū, vta-
mur, neq; mandatū est, neq; Ecclesię Augustanę con-
fessionis socij iisdē verbis hac in parte vtūtur. Et quod
PAVLVS ACCEPIT, tradidit, non ad illorum verborū
recitationem in distribuendis symbolis, sed ad totam
actionē Cœnæ, & verba Institutionis, quæ meritō sem-
per recitari, inculcari, & explicari debent, quotiescun-
que Cœna celebratur, referri manifestum est. Tu vero,
D. Iacobe, si Tigurinum illum Ministrum tantopere
reprehendere volebas, cur Iohannem Baptistam non
reprehendis, quem tu procul dubio pro Sacramenta-
rio habes, cum Ioan. i. dixit: *Ego baptizo aqua: ille (scil.
Christus) est, qui baptizat spiritu sancto.* Nam cum Sacra-
menta actiones sint, non tam terrenæ, quàm cœlestes,
Christus ipse cum Spiritu suo suas agit partes, & dum
foris Minister symbola adhibet, vna operatur, & rem
cœlestem communicat. Ceterum Minister ille agri
Tigurini coram viris fide dignis testatus est, te eius ver-
ba perperam referre, & malè narrando deprauare.

*Tragica
parratio-
nes Schmid-
lini.*

Tu verò, D. Iacobe, vt te non Comicum solūm, ve-
rūm etiam Tragicum scriptorem esse ostēdas, ad Tra-
gœdias & Tragicos casus recitandos pag. 333. te conuer-
tis:

sis: vt inde efficias & concludas pestiferum esse dogma
 Zuuinglianorum. Hic tamen verecundiam tuam lau-
 damus, quòd fuit illas & pueris ipsis Tigurinis & Ba-
 gliensibus ridiculas fabulas vestras de Zuuinglij & Oc-
 colampadij obitu exemplo vestri illius scurræ Iohan-
 nis Schützi, non reponis: sed ad ea, quæ tibi notiora
 sunt, & quorum pars magna fuisti, transis. Et bene se
 habet, quòd initium facis à Stösselio, qui per totum
 suum ferè curriculum vester fuit, donec, re melius ex-
 pensa, & tum colloquij illius Heidelbergensis cum D.
 Boquino recordatione, tum vi veritatis pressus, mitius
 de nobis loqui, & rectius de re Eucharistica sentire cœ-
 pit. Nam quæ tu fabularis de Boquino superato, de Iu-
 risconsultis & Medicis cōductis ad Boquinum defen-
 dendum, ea totus mundus, Bebenhusij à te conficta es-
 se, vel ex ipsa Exegesi illius colloquij, quæ à tuis fratri-
 bus Lipsensibus hoc mercatu autumnali edita est,
 cognosceat. Cur ergo tibi credamus, nescio quid Tra-
 gicum de Stösselij obitu narranti: præsertim cum con-
 stet te & alios tui similes dominatores alienæ fidei, dū
 in Saxonia, vi & minis multos contra conscientiam
 ad vestras subscriptiones adegistis, aliquot Theologis
 & Ministris Melancholiæ tetræ & luctus summi cau-
 sam & autores fuisse. An verò illud ita Tragicum cen-
 seri debet, quòd sicut Schützius ipse vester narrat, ten-
 tationes quidem sensit Stösselius: sed quæ nec veram
 peccatorum agnitionem, nec inuocationem impe-
 diuerunt?

Quæ de viris clarissimis & optimis, D. Vuidebramo,
 D. Mollero, D. Crucigero, D. Pezelio commemoras,
 eiusdē Spiritus & fidei sunt; & ad vestras calumnias lu-
 culenter respondit D. Pezelius in sua Apologia anno

*De D. Stöf-
selio.*

*Lipsenses
conuincunt
D. Jacobum
falsi.*

*Jacobus
Andrea
tragicorū
casuū au-
tor.*

*De quatuor
Theolo-
gis Vuiten-
bergensibus.*

82. edita contra Hermannum Hammelmannum. *Hoc semper est opus Diaboli*, inquit *Cyprianus* in epistola ad Antonianum: *ut seruos Dei mendacio laceret: ut qui conscientia laude clarescunt, alienis rumoribus sordidentur.*

De Thomæ
Pistorio.

Dum tu verò per totum Palatinatum oberras, D. Iacobe, & nihil reperis, quod ad tragicas tuas narrationes faciat, nescio quam historiam fabricaris de quodam *Thomæ Pistorio*, quem primùm Eppingæ in Palatinatu Caluinianorum errores propagasse ais, & tandem Iamborum contra tuam Ubiquitatem scriptorum poenas dedisse, & cum horrèdis gemitibus vitam clausisse scribis. Singula verba huius narrationis sunt speculationes Bebenhusianæ. Non enim is primus Euangelium ibi docuit; sed reuerendus & doctus vir *M. Georgius Iunius*, piæ memoriæ, qui ante paucos annos placidissimè Alceæ in Christo obdormiuit, neque errores Caluinianos, sed incorruptam & à fermento Pontificio & Ubiquitario doctrinam tradidit: neq; de illo tragico ipsius obitu quidquam audiimus: sed de quodam fratre tuo Ubiquitario, qui Bebenhusij in summa desperatione se præcipitem dedit, & ceruicem fregit, nota est tibi historia: ita ut non suadeant tibi amici, ut in tanta tua Melancholia illo hospitio diutius utaris; præsertim cum iuxta illud Solonis: *ante mortem supremæque funera, vix ullus beatus pronuncians, nec scias, quisnam te tot Tragicorum in Ecclesia motuum & schismatis Bergensis autorem, exitus ad huc maneat.*

Sed næ tu vir es, qui non diu in eodem loco consistis, & peregrinationibus mirè affluetis: qui ex Palatinatu & Eppinga, Augustam Vindellicorum nos stas

tim traducis, & prolixè recenses lamentabilem vi-
 tæ exitum cuiusdam ciuis Augustani, *Iacobi Glary*: *De Iacobo*
 quem eodem Spiritu & eadem fronte Calvinianum *Glary.*
 fuisse, fingis: qua Carolstadium, Schuuenkfeldium
 Anabaptistas nobis adiungere soles. Nunquam e-
 nim ille Ecclesiarum nostrarum membrum fuit: no-
 biscum aut cum nostris Theologis familiaritatis ei
 nihil intercessit. Et nouit tota ciuitas Augustana vi-
 rum fuisse ab annis plus quàm quadraginta suis co-
 gitationibus & suo sensui addictum: qui iam Pa-
 pisticis concionatoribus, iam alijs quibusuis Mi-
 nistris palàm & in faciem, etiam in coetu contra-
 dixerit.

Verùm quæ singula non iuuant, coniuncta & coa-
 ceruata tua mendacia, causam tuam, scilicet, adiuua-
 bunt. Andrea. Redi, quæsumus, ad te, veritatem & pacẽ
 in scriptis tuis consecrare, & ab euentu qui pijs & impijs
 calamitosus sepe accidere solet, de doctrina aut fi-
 de ne iudicato. Ethnici ipsi statuebant, *non facta,*
vt loquebantur, sed facta hominum notanda. Quod
 si per Germaniam, per tuam Sueuiam conquirere-
 mus homines furiosos, vel aurigas insanos, Chris-
 sti nomen horribiliter blasphemantes, & diris sese
 deuouentes, qui tamen oralem manducationem cre-
 dunt, & vestra Synaxi aut vtuntur aut vsi sunt: non
 minorem catalogum vestro catalogo subscriptorum
 Normæ Bergensis conscriberemus. Agnoscitis, vt
 existimamus. D. Andrea & D. Luca, vos in vestris
 illis postremis scriptis, apud vos non fuisse, sicut ira
 sepe mentem præcipitare solet magnam vos nobis
 debere gratiam, qui monemus familiariter, & ad ve-
 ros consolationis fontes in vestra perturbatione vos
 deduci.

Feri conso-
lationis
fontes.

deducimus: nimirum, ad studium VERITATIS & PA-
CIS: cui si ex nostro consilio vos dedetis, nã vos omni-
bus illis ægritudinibus & sollicitudinibus de PALATI-
NATV liberabimini, neque Bebenhusium ad Bidenba-
chios, neque in alia claustra eritis relegandi: sed cum
Ecclesiæ ædificatione & summa vestra laude in voca-
tionis vestræ cancellis consistentes, Deo seruietis: eius
perpetuò memores, quod Salomon Prouerbiorũ cap.
15, scribit: *Lingua sapientum aptè & commodè vsitur scien-*
tia: os verò stultorum ebullit stultitiam.

Contra ter-
tium per-
turbatio-
nem.

Ceterum ne quid vobis fortè desit, quod omnibus
vestris perturbationibus opponatis: dicendum est no-
bis postremo loco aliquid, Reuerendi viri, de illo ve-
stro moerore, quo afficimini, quia Theologos discipu-
los vestros, si qui ex ijs ratione vtuntur: Iurisconsultos,
Medicos, Philosophos, ad consensum orthodoxum
deficere videris. Ideo tu nominatim, D. Iacobe, cum
Grynao expostulas: & Iurisconsultos subinde lacessis: &
randem planè ex canescens vociferaris: *Valeant Plato-*
nici, Aristotelici, Alcinous, Galenus, Hippocrates, Baldus, Bar-
tolus: quos aurem intelligas, sepe ex primis nominans
aliquot clarissimos & doctissimos & Euangelicæ do-
ctrinæ cõtra Pontificios vindices acerrimos Iuriscon-
sultos: sicut & Christianos Medicos aliquot & Philo-
sophos: illi omnes, crede mihi, tibi maximè cõdolent,
& nisi viderent, te in posterum, si paroxysmi tui Me-
lancholici inualescent, non tam scriptis quàm vincu-
lis & catenis cohercendum, tibi facile aliquid respon-
derent. Ne tu verò de eo amplius labores, cur tam mul-
ti præstantes viri tibi fauere desinant, in promptu est
causa quam tibi D. Iacobe, recensebimus. Defici-
unt à te sanioris mentis, & quicumq; non planè seruilis
ingenij

Theologi
aut à Iaco-
bo Andrea
deficiant.

ingenij sunt, Theologi, quia vix vlla Spiritus Christi vestigia in te deprehendunt: & corpori Christi, quo salutem nobis promeruit, vix vllam amplius proprietatem, & certam notam, qua cum pro fratre & iuxta carnem consubstantialem, agnoscamus, relinquis, Denique quia procacitate linguæ & audacia ingenij te eminare velle & in Ecclesijs omnia pro arbitrio miscere, animaduertunt.

Deficiunt à te Iurisperiti, quia te contra leges, in tua propria causa tibi ius dicere: legislatoris non mentem & sensum, sed verba tantum tueri velle vident. In causa Testamentaria æquè infeliciter te versatum esse Tubingæ palàm aliquando tibi demonstrarunt: cum in ipsis Testamentorum tabulis, & sigillis bona legata & rem Testamenti realiter & substantialiter, vt loqui soletis, latere affirmares. Deficiunt à te Politici viri multi: & sapientissimi Principum illustrissimorum & inclytarum Rerumpublicarum consiliarij: quia te in vulneribus Ecclesiæ & Reipub. quæ ipsi sanata cuperent, tanquam vnguem esse, & ad ruendum tuum Exarchatum, rerum nouarum studiosum, & planè inquietum hominem esse sentiunt. Deficiunt à te Medici; quia morbum tuum, quem agnoscere non vis, tantum abest, vt remedia admittas, insanabilem esse videt, & morbum esse animi, cui curando nullum Pharmacum, nec simplex nec compositum in Pharmacopolijs reperiatur.

Deficiunt à te Philosophi; quia nullas regulas hactenus in Aristotele inuenerunt, quibus contradictiones tuas conciliarent: neq; rationem, qua ea, quæ sunt, non ad substantiam aut Accidens; sed ad nescio quam REALITATEM VBIQVITARIAM reuocentur. Deficiunt à te

*Deficiunt à Similibus
ob vltimam heresim*

*Iurisperiti & Politici cur à
D. Andrea
deficiant.*

Philosophi

*Medici cur
à D. Iacobo
deficiant.*

Philosophi

*Oratores.**Apud quos
plausibilis
doctrina
Incoban-
dreana.*

Oratores, quia malam, ruinosam, perditam causam te agere animaduertunt, cui tu sic diffidis, ut eam Principes cupias nomine tuo agere & defendere, quorum auctoritate & clementia te nimis haecenus abusum omnes boni certè passim queruntur. Plausibilis est in aulis illa vestra oralis manducatio, & hæc ratiocinatio: *Nihil verè edi, quod ore corporis non concedatur*: plausibilis in gymnecæis vestra garrulitas, sed grata & accepta Deo, religiosa fidelis animæ perceptio rerum cœlestium, & cōiunctio cum Christo, grata Deo & omnibus pijs simplex veritatis oratio: grata modestia & humilitas: grati mores à superbia & auaritia alieni: quales si vos præstabitis, confirmamus vobis, Reuerendi viri, fore ut breui in gratiam vobiscum redeant Theologi saniores: Iurisconsulti orthodoxi: Medici; Philosophi. & oratores Evangelici Christiani.

Epilogus

Verùm si nihil ista nostra Epistola & Admonitione proficiemus, & ad aularum & claustrorum patinas & offas, maledicta vestra in nostras Ecclesias euomere pergetis: testamur coram Ecclesia, nos qui in nostris sanctis vocationibus tempus melius collocare volumus, cum furiosis, vel cum stercoribus nolle in posterum certare, & sola innocentia vitæ, fidei sanæ integritate, patientia & constantia vestros latratus refutare decreuisse: donec vel alij legitimi huius causæ arbitri, legitima in synodo & libera congregati accedant, vel magnus ille è cœlis Iudex appareat Dominus noster Iesus Christus, cui sit honos & gloria in seculum.

E I N I S.

PROPOSITIO

DE QUADRATO

quadrato, ad quadratum
proponit

D. Jacobus Barro

quadrato, ad quadratum
quadrato, ad quadratum
quadrato, ad quadratum

quadrato, ad quadratum
quadrato, ad quadratum
quadrato, ad quadratum

IN BIBLIOTHECA

UNIVERSITATIS

ALMA MATER

1745963

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to its lightness and the texture of the paper.]

[Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or a date.]